2026-2027 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI

10. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI PROVASI

Okul adı:		**Ders:** Türk Dili ve Edebiyatı	**Tarih:**
Adı Soyadı:	**Sınıfı / Şubesi:**	**Numarası:**	**Puan:**

Nasıl puanlatılır?

1. Cevabını her şıkkın altındaki, etiketli (ör. **1a**) kutuya yaz.
2. Bitirince her sayfanın fotoğrafını çek: düz, aydınlık, sayfanın tamamı görünsün.
3. Son sayfadaki kodu okut, fotoğrafları yükle.
4. Yazın metne çevrilir; kontrol et ve puanlat.

Tablette ya da bilgisayarda doğrudan yazabilirsin: digikamp.com/ortak-yazili/10-sinif-edebiyat/prova

METİN 1 — ALP ER TUNGA SAGUSU (İLK İKİ DÖRTLÜK)

Alp Er Tunga öldü mü Issız dünya kaldı mı Felek öcünü aldı mı Şimdi yürek yırtılır

Erler kurt gibi uluşup Yakalarını yırtarak bağrıştı Seslerini yükselterek feryat etti Ağlamaktan gözleri örtüldü

(Not: Metnin aslı dörtlüklerle, yedi heceli dizelerle ve aaab kafiye düzeniyle söylenmiştir.)

Divanü Lügati't-Türk, Kaşgarlı Mahmud (11. yüzyıl). Günümüz Türkçesine aktarım, prova için sadeleştirilmiştir.

1. soru — 14 puan

Metin 1'i okuyunuz.

a) Metinde anlatılan olayı ve bu olay karşısında erlerin gösterdiği iki davranışı metinden hareketle yazınız.

1a

b) Metnin ana duygusunu yazınız.

1b

1. soru (devam)

c) "Issız dünya kaldı mı / Felek öcünü aldı mı" dizelerinden hareketle, metni söyleyen kişinin kahramanın ölümüne nasıl baktığına dair bir çıkarım yazınız.

1c

2. soru — 15 puan

Metin 1, İslamiyet öncesi Türk toplumunda belirli bir törende söylenen türdendir.

a) Bu metnin söylendiği törenin adını yazınız. Metnin içeriği ile bu tören arasındaki ilişkiyi metindeki dizelerden yararlanarak açıklayınız.

2a

b) "Erler kurt gibi uluşup" dizesinde erlerin kurda benzetilmesini, metnin ait olduğu toplumun yaşam biçimi ve inanışlarıyla ilişkilendirerek açıklayınız.

2b

METİN 2 — KOŞMA

Yine yeşillendi yaylanın yolu Çiçekler açıldı dere boyunda Kuzular meleşir sağı ve solu Turnalar dolanır dağın koyunda

Gurbette kalanın gözü yol arar Sılanın hasreti bağrını sarar Bir mektup gelse ya derdine yarar Yüzünü yıkasa yayla suyunda

Kara bulutlar da dağı aşıyor Dereler bendini yıkıp taşıyor Benim gönlüm ise yolu şaşıyor Ayrılık yazılmış gönül huyunda

Ozan der ki bu yol bir gün biter mi Sılaya giden kuş haber eder mi Ayrılık ateşi yarın söner mi Gönül hep sılanın dere boyunda

Özgün metin (prova için koşma biçiminde yazıldı).

3. soru

14 puan

Metin 2'yi okuyunuz.

a) Şiirde konuşan kişinin nerede bulunduğunu ve neyi özlediğini, dayandığınız dizeleri göstererek yazınız.

3a

b) Üçüncü dörtlükte doğadaki varlıklarla konuşan kişinin gönlü arasında nasıl bir karşıtlık kurulduğunu açıklayınız.

3b

c) "Ayrılık ateşi yarın söner mi" dizesindeki söz sanatının adını yazınız ve bu sanatın dizede nasıl yapıldığını açıklayınız.

3c

4. soru

15 puan

Metin 2, halk edebiyatının koşma türüne uygun biçimde yazılmıştır.

a) Şiirin birinci ve ikinci dörtlüklerinin kafiye düzenini harflerle gösteriniz.

4a

4. soru (devam)

b) "Yine yeşillendi yaylanın yolu" dizesinin hecelerini sayarak şiirde kullanılan ölçüyü ve durak yerini belirtiniz.

4b

c) Şiirin son dörtlüğündeki "Ozan der ki" söyleyişi, koşmanın geleneksel yapısında son dörtlükte yer alan bir unsurun yerini tutmaktadır. Bu unsurun adını yazınız ve işlevini açıklayınız.

4c

METİN 3 — TÜRKÜ

Yaylaya göçtü obamız Çadırı kurdu babamız Kapıda kaldı ninemiz
Yürü gönül, yürü gönül Yayla yolu çiçek dolu
Sabah erken süt sağılır Kuzu sürüye katılır Ocakta yufka açılır
Yürü gönül, yürü gönül Yayla yolu çiçek dolu
Ninem yolumuzu gözler Bizleri gün be gün özler Ocağın başında bekler
Yürü gönül, yürü gönül Yayla yolu çiçek dolu

Özgün metin (prova için türkü biçiminde yazıldı).

5. soru — 12 puan

Metin 3'ü okuyunuz.

a) "Yaylaya göçtü obamız" dizesindeki "oba" sözcüğünün anlamını metindeki ipuçlarından yararlanarak tahmin ediniz. Tahmininizde yararlandığınız iki ipucunu metinden yazınız.

5a

5. soru (devam)

b) "Ninem yolumuzu gözler" dizesinde "gözlemek" sözcüğü hangi anlamda kullanılmıştır? Bu anlama metnin hangi ifadelerinden hareketle ulaştığınızı açıklayınız.

5b

6. soru

15 puan

Metin 2 (koşma) ile Metin 3'ü (türkü) aşağıdaki ölçütlere göre karşılaştırınız. Cevabınızı tabloyu kâğıdınıza çizerek ya da her ölçütü ayrı bir madde olarak yazarak veriniz.

Ölçüt	Metin 2 (koşma)	Metin 3 (türkü)
Nazım birimi ve yapısı	?	?
Türün geleneğinde söyleyeninin belli olup olmaması	?	?
Metinde ağır basan duygu	?	?

Ayrıca iki metnin ortak temasını yazınız.

6

7. soru

15 puan

Okulunuzun kütüphanesinde "Sözün Ezgisi" adlı bir pano hazırlanıyor. Panoda Anadolu'da yaygın olarak söylenen aşağıdaki ninni dizelerine yer verilecek:

Uyusun da büyüsün ninni Tıpış tıpış yürüsün ninni (Anonim)

Panoya asılmak üzere, ninniler hakkında başlığı olan 5-8 cümlelik bir paragraf yazınız. Paragrafınızda:

- ninnilerin bir işlevini açık bir biçimde ifade ediniz,
- annenin çocuğu için dilediklerini doğrudan söylemeden, bir imge ya da durum betimlemesiyle sezdiriniz (örtük ileti),
- paragrafınıza uygun bir giriş ve bitiş cümlesi kullanınız.

7

Bitirdin mi? Kodu okut, sayfaların fotoğrafını yükle.

Yazın metne çevrilir; kontrol edip puanlatırsın. Her soru MEB ölçütleriyle tek tek puanlanır, eksik kalan kısmı ve tam puanlık cevabı görürsün. Her dersten bir 1. yazılı provası ücretsiz.

digikamp.com/ortak-yazili/10-sinif-edebiyat/prova

Bu prova MEB ODSGM'nin yayımladığı konu-soru dağılımına göre hazırlanmıştır; resmî sınav sorusu değildir. Çoğaltılabilir, sınıfta ücretsiz kullanılabilir. DigiKamp · digikamp.com